

«Σκιές στη σιωπή»

του Γιώργου Σοφοκλέους από το ΘΟΚ.

Σκηνοθεσία: Άγις Παϊκος. **Σκηνικά-κοστούμια:** Μαρίζα Παρτζίλη. **Μουσική:** Γιώργος Χατζηπιερής. **Φωτισμοί:** Γιώργος Κουκουμάς. **Παίζουν:** Γιολάντα Χριστοδούλου, Παντελής Παπακωνσταντίνου, Μήδεια Χάννα, Βαρνάβας Κυριαζής, Χρυσάνθος Χρυσάνθου, Ανδρέας Βασιλείου, Ιωάννα Καμμένου Σιαφκάλη, Αντώνης Κατσαρής, Έλενα Δημητρίου, Νεοκλής Νεοκλέους.

ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ που μας πέρασε οι ιθύνοντες του ΘΟΚ και οι κύριοι συντελεστές της βασισμένης στο κείμενο Μαλανδρή-Ομήρου-Αισχύλου παραγωγής επέμεναν ότι το σκηνικό αποτέλεσμα πρέπει και μπορεί να κριθεί χώρα από το λογοτεχνικό έδαφος που το γέννησε. Αυτή η συζήτηση έχει την τάση να αναφλέγεται κάθε φορά που το λογοτεχνικό έδαφος παρουσιάζει πρόβλημα. Οι θεατές καλούνται να εκτιμήσουν τις φοβερές προσπάθειες των δημιουργών του συγκεκριμένου θεατρικού προϊόντος ως ιδιαίτερες, επειδή οι τελευταίοι είναι σαν να κολυμπούν αντίθετα στο ρεύμα ή να τρέχουν με βριδιά στα πόδια. Εκ μέρους των θεατών, προς τέρψη, μόρφωση, εκπολιτισμό, αφύπνιση, ψυχαγωγία των οποίων ανεβάζονται παραστάσεις θα πω πως προτιμώ τον ούριο άνεμο ενός πολύ καλού ή καλού ή τουλάχιστον χρησιμοποίησιμου έργου που να βοηθάει και να ενισχύει τις προσπάθειες αυτών που δίνουν θεατρική σάρκα και οστά στο λόγο.

Το σημερινό μου σημείωμα δεν απευθύνεται στους δημιουργούς της παραγωγής «Σκιές στη σιωπή» που παίζεται στη σκηνή του Αγίου Ανδρέα, καθώς το τρέξιμο με βριδιά δεν είναι, κατά την άποψή μου, άθλημα προς κρίση. Δεν απευθύνεται και δεν έχει σκοπό να θίξει και το συγγραφέα του έργου Γιώργο Σοφοκλέους. Ο καθένας που δοκιμάζει την πένα του έχει το δικαίωμα να υποβάλλει το έργο στο διαγωνισμό, να πιστεύει στις αρετές του και να επιθυμεί να το δει στη σκηνή. Έχω όμως απορίες προς τους υπευθύνους των ρεπερτοριακών επιλογών του ΘΟΚ, τις οποίες θα ήθελα να παρουσιάσω όχι «σκέτες», αλλά σε συνδυασμό με τις πιθανές απαντήσεις.

Η αναμονή της εμφάνισης θεατρικού κειμένου που να αντικατοπτρίζει τη σημερινή ποικίλη, υπερδεμένη και τόσο ενδιαφέρουσα κυπριακή πραγματικότητα ή να αφορά το πλούσιο και ταραγμένο σε όλες τις περιόδους ιστορικό παρελθόν του τόπου, αποτελεί μόνιμο πόθο των θιάσων μας. Αυτή ήταν μια πιθανή απάντηση στην απορία για τα κίνητρα της απόφασης για το ανέβασμα του έργου του Γιώργου Σοφοκλέους. Το θέμα είναι ότι το κείμενο δεν ασχολείται με την κυπριακή πραγματικότητα, δεν ασχολείται με καμία πραγματικότητα, αλλά ανήκει σ' ένα είδος φουτουριστικής εσχολογίας. Οι σεβαστές πολιτικές, ιδεολογικές και οικολογικές ανησυχίες ώθησαν το συγγραφέα στη δημιουργία ενός γενικευμένου χώρου και χρόνου όπου κυριαρχούν οι καταστροφικές συνέπειες ενός πυρηνικού πολέμου. Η γενί-

κευση και η αφαίρεση είναι τα κατάλληλα εργαλεία για τη δημιουργία παραβολών (βλέπε Καινή διαθήκη, αλλά και «Dogville»), όμως δεν είναι τα εργαλεία που κάνουν τα έργα τέχνης, άλλα το χέρι του μάστορα. Από τον αόριστο κόσμο του έργου λείπει το βασικό δομικό στοιχείο - η εσωτερική λογική. Η απουσία αυτή είναι αισθητή στην πλοκή, στις μορφές των ηρώων - σκίων, στο διάλογο, αλλά και στις ιδεολογικές επιθέσεις. Ας προσπαθήσω να τεκμηριώσω το τελευταίο. Η εικόνα ενός μελλοθάνατου οικολογικά και ηθικά κόσμου και η πολεμική ενάντια σε μια παγκόσμια υπερδύναμη που καταστρέφει για να κυριαρχήσει, υπερδεύεται από ένα άλλο ιδεολογικό μοτίβο - του απολυταρχικού καθεστώτος που καταπνίγει φωνές και ψυχές αντιφρονούντων. Ως επιπρόσθετες παρεμβολές (και όχι λύσεις) λειτούργουν οι συμβολισμοί όπως το ψάρεμα του κεντρικού ήρωα του έργου στο μολυσμένο ποτάμι ή η εγκυμοσύνη μιας από τις ηρωίδες ως σωτήρια ελπίδα. Σε ό,τι αφορά την άλογη ροή της πλοκής, εκείνο το κυνηγημένο από τις Αρχές της πόλης νέο για τον καινούργιο πόλεμο, συγχύζει ακόμα πιο πολύ το σύστημα νοημάτων του έργου.

Γνωρίζω πως άλλη πιθανή απάντηση στις απορίες μου ηχεί ως εξής: «Η σκηνή είναι εργαστήρι, αν δεν παιχτεί το κείμενο - δεν μπορεί κανείς να το προδικάσει σε αποτυχία, το ανθρώπινο υλικό που επενδύεται σε μια παράσταση, και η συλλογική σκέψη είναι ικανά να γυρίσουν το κείμενο με την καλύτερη του πλευρά προς τους θεατές». Μάλλον αυτό ισχύει περισσότερο στις περιπτώσεις που οι «ωμοί» ακόμα χαρκτηήρες του κειμένου «ψήνονται», εμπλουτίζονται, ολοκληρώνονται, όταν ο ηθοποιός δανείζει στο ρόλο την «ύλη» του, και η φωνή δίνει βάθος στα λόγια, και το σώμα - υπόσταση στη μορφή. Όμως οι ήρωες του έργου είναι σκιές στη σιωπή δεν προορίζονται να έχουν υλική υπόσταση, είναι σύμβολα, και αυτό κάνει τις προσπάθειες των ηθοποιών άκαρπες. Εξάλλου η παράσταση μαρτυρούσε έλλειψη πίστης στα θετικά αποτελέσματα της πραγματοποιούμενης δοκιμής παρά την επαγγελματική ευσυνειδησία του θιάσου. Θα αναγκαστούμε να αναμένουμε άλλες δουλειές από το σκηνοθέτη Άγι Παϊκο, τη σκηνογράφο Μαρίζα Παρτζίλη, το συνθέτη Γιώργο Χατζηπιερή, για να γνωρίσουμε καλύτερα το στίγμα του καθενός.

Οι απορίες μου προς τους υπευθύνους για τη ρεπερτοριακή συγκεκριμένη επιλογή δεν απαντήθηκαν μέσα από τον υποτιθέμενο διάλογο που έστησα μαζί τους.